

Upravništvo Ljubljana, Pucinijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Upravništvo Ljubljana, Pucinijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Ljubljana — Zagreb, na oglase iz Italije in
nemškega UPI 5 A. MILANO

Način: za Ljubljansko pokrajino po poštno
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije: Servizio Conti Cor. Post. No 11-5118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Mesečna naročnina 25 lir

Uredništvo:
Ljubljana — Pucinijska ulica št. 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

Andauernde heftige Kämpfe im Westen

Starker feindlicher Druck an der belgisch-holländischen Grenze — Deutsche Gegenmassnahmen gegen sowjetisches Vordringen am Eisernen Tor — Bolschewistische Angriffe in den Ostbeskiden zerschlagen

Aus dem Führerhauptquartier, 4. Okt. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Der starke Druck der ersten kanadischen Armee bei Antwerpen und an der belgisch-holländischen Grenze nördlich Turnhout dauert an. Schwere Kämpfe sind hier im Gange.

Nördlich Nimwegen und an der Maas führten die Engländer und Nordamerikaner heftige, für sie verlustreiche Angriffe, die jedoch gegen den Widerstand und wuchige Gegenstände unserer Grenadiere und Panzer nicht durchdrangen. Nur an der deutsch-holländischen Grenze südlich Geilenkirchen konnte eine neu herangeführte amerikanische Division nach schweren hin- und hergehenden Kämpfen einen örtlichen begrenzten Einbruch in unsere Stellungen erzielen.

Über dem holländischen Kampfraum und den Vogezen schirmten deutsche Jäger eigene Angriffsunternehmungen ab und unterstützten durch Bekämpfung feindlicher Tiefflieger die Abwehrkämpfe der Erdtruppen.

Im Parrey-Wald und an den Berghängen südlich Epinal und Remiremont blieben hartnäckige Angriffe amerikanischer Verbände in der Masse auch gestern in unserem Feuer liegen oder gewannen nur einzelne Dörfer und Waldstücke.

Vor Düren herrscht Waffenruhe zur Evakuierung der Zivilbevölkerung. Im Vorfeld unserer befestigten Stützpunkte an der Atlantikküste kam es zu Feuerüberfällen und örtlichen Gefechten.

Unsere Grenadierdivisionen fingen in den Bergen des etruskischen Apennin weiterhin standhaft die auf breiter Front und mit hohen Materialeinsatz vorgetragenen amerikanischen Angriffe auf. In heftigen Kämpfen um einzelne Berggipfel verteilten sie zum Teil in neuen Stellungen alle Durchbruchversuche des Gegners. An der Adriatischen Küste wurden angreifende britische Kompanien zerschlagen.

Gegen das Vordringen sowjetischer schneller Verbände aus dem sowjetisch-ru-

mänischen Grenzgebiet nördlich des Eisernen Tores in den Raum nördlich und nördwestlich Belgrad sind eigene Gegenmassnahmen im Gange. Auch südlich der grossen Donauschleife wird heftig gekämpft. Deutsche und ungarische Truppen führten westlich Arad erfolgreiche Angriffe.

Südwestlich Grosswardein warfen unsere Panzerkräfte in schwungvollem Gegenstoss sowjetische Schützendivisionen und Panzerverbände zurück und vernichteten 24 Panzer. Starke feindliche Angriffe westlich Torenburg und an der Maros wurden nach unwesentlichen Fortschritten von unseren Truppen abgewiesen.

In den Ostbeskiden gehen die schweren Kämpfe um die Passstrassen, vor allem südlich Dukla weiter. Die bolschewistischen Angriffe wurden in Gegenangriffen erschlagen oder aufgefangen.

Nach Abwehr sowjetischer Angriffe und Rückführung aller Waffen und des Kriegsgüter räumten unsere Nachtruppen, unterstützt durch Sicherungsfahrzeuge und Kampffahrzeuge der Kriegsmarine, ihre Brückenköpfe im Südtail der Insel Dagoe.

In Finnland erreichten unsere Truppen auf ihrem Rückmarsch nach Norden die befohlenen Ziele.

Deutsche Räumboote beschädigten in nordnorwegischen Gewässern drei Schnellboote der Sowjets und trafen eines so schwer, dass mit seinem Untergang zu rechnen ist.

Nordamerikanische Bomber richteten ohne Rücksicht einen Terrorangriff gegen die Stadt Nürnberg. Es entstanden Schäden in Wohngebieten und an Kulturstätten. Auch der Raum von Köln und das Rheinland waren das Ziel feindlicher Terrorbomben. In der vergangenen Nacht warfen britische Flugzeuge Bomben auf Kassel und Aschaffenburg. Durch vereinzelt Bombenabwurf und Bordwaffenangriffe wurden Wohnhäuser in einigen Orten Süd- und Südwestdeutschlands zerstört. Luftverteidigungskräfte brachten hierbei 31 feindliche Flugzeuge darunter 13 viermotorige Bomber, zum Absturz.

Izjava slovaških voditeljev

Bratislava, 4. okt. Slovaški tiskovni urad objavlja izjavo številnih vodilnih zastopnikov slovaškega življenja, ki poudarjajo, da je slovaški narod danes še prav tako kakor ob pričetku vojne odločen, da živi ali v samostojni državi ali pa umre za svobodo Slovaške. Slovaške k zahtevanju samostojnosti ni pripravila kaka konjunktura, pač pa nauk iz zgodovine.

Španska sodba o vojnem položaju Nemčije

Madrid, 4. okt. »Nemški narod je danes bolj kakor kdaj kol prej odločen, da vzdrži in se bori do zmagovitega konca vojne.« pravi politični tehnik »Mundo« v svojem uvodniku z naslovom »Novo obdobje vojne«. Zavezniki so s svojimi načrti o postopnem premaganju Nemčije sami pripomogli, da danes vsak Nemec raje pade v boju, kakor pa bi postal zavezniki suženj. Poleg tega se je položaj Nemčije po opustitvi drugovrstnih bojišč ojačil. Dočim so sedaj nemške oskrbovane zveze kratke, morajo opravljati zavezniki v svoji oskrbi dolga pota ter računati z izrednimi prometnimi težavami.

Izredno zasedanje portugalskega parlamenta

Lizbona, 4. okt. Kakor uradno poročajo, so sklenili na včeršnjem zasedanju portugalskega državnega sveta sklicati narodno skupščino k izrednemu zasedanju, ki se bo pričelo 23. oktobra. Pred zasedanjem državnega sveta je imel min. predsednik Salazar razgovor s predsednikom republike Carmono. V normalnih okoliščinah bi se sestala narodna skupščina šele v novembru, kakor to določa ustava.

Vojaško poročilo o položaju

Berlin, 3. okt. O položaju na bojiščih piše vojaški sodelavec DNB-ja dr. Max Krull: V zaveznikem taboru se ne pojavlja več noben optimističen glas o skorajšnjem koncu vojne, pač pa se obratno pripravljajo na težke boje na vseh treh kopnih bojiščih in tudi v zraku. Slabo vreme, ki onemogoča uporabo letalstva sovražniku, ne dopušča večjih akcij, pri manjših napadih pa mora plačevati za vsak kvadratni kilometer tal krvave žrtve, kar se je zgodilo zlasti med kanadskim napadom na prekop Anvers-Turnhout. Pri razširjenju tega predmostja se mora ukvarjati z mučnim drobnim delom, med Waalom in spodnjim Renom pa ga je zadela nemški protinapad od vzhoda in ga potisnil proti zapadu. S tem je bila zakriviljena nevarna konica sovražnikovega prehoda pri Nimvegenu.

Zato so dogodki južno od Waala že manjšega pomena, ker tudi tu nasprotnik še vedno ni prišel iz nevarnega pasu. Na drugi strani pa niti pri ugodnejšem položaju ne bi mogel računati na nikake operative odločitve. Tudi boji pri Aachnu in v osseku pri Luksemburgu so le še drugovrstnega pomena v primeri s pomembnimi napori zaveznikov ob Burgundskih vratih in pred Vogezi, čeprav so zabeležili tudi tu le krajevne uspehe. Dogodke pri Epinalu, Lunevilu in Metz moramo smatrati v zvezi s tem le za boje, ki naj vežejo čete, ker je glavni sunek naperjen proti Belfortu.

V utrjenem mestu Calaisu so ogorčeni: polnični boji. Z ostalih oporišč, ki so v nemški posesti, so napravile posadke izpadne, ki so jih izvršile čisto globoko v sovražnikove postojanke, kjer so povzročile pomembne izgube.

O celotnem položaju na zapadu se lahko reče, da zadržuje nasprotnika občutno prevzome in oskrbovalne težave, ki jih je povečal tudi odpor obalnih oporišč.

Na vzhodnem bojišču se že kažejo znaki utrujenosti boljševiških oddelkov. Sovjetsko vodstvo je v Baltiku očitno tako izčrpalo moč svojih udarnih divizij, da je moralo v glavnem odseku opustiti vse ofenzivno delovanje. Le med Finskim zalivom in Dvino so se agresivni boji. Prav tako se bijejo z veliko žilavostjo borbe za prelaze preko vzhodnih Beskidov, kjer so zlasti občutne sovjetske oklopniške izgube.

Boji na madžarsko-rumunski meji se razvijajo še nadalje ugodno za nemško-madžarske čete. Boji so že zopet na rumunskih tleh. S spretnimi oklopalnimi manevri so Nemci in Madžari napredovali ter nastaja tamkajšnja bojna črta v znaku močne madžarske aktivnosti in odgovarjajoče nemške podpore. Ob Železnih vratih so ojačile sovjetske čete svoje napore, da bi vdrla v Srbijo, te operacije pa prehajajo že na politično področje. Sovjetski oblastniki bi radi razširili svoj vpliv na Balkanu.

Boljševiške izgube

Milan, 4. okt. Vodja v Italiji mudeče-se sovjetske delegacije Taranov je izjavil v domu komunistične stranke v Rimu, da je izgubila Sovjetska Rusija v prvih treh letih, to je do 21. junija leta 1944 skupno 5,8 milijonov ljudi na bojnem polju.

Materialna bitka v etruških Apeninih

Berlin, 4. okt. V etruških Apeninih se je razvila v razklenem gorskem masivu med prelazom Santerno in reko Senio ter na prelazu pri Giggju silovita materialna bitka. Dočim imajo sovražnikovi napadi proti cestam, ki leže bolj proti zapadu, nalogo, da vežejo močnejše nemške sile, postaja angloameriški ofenzivni cilj vedno jasnejši. Ob prelazu Giggjo hčejo prebiti nemške črte v smeri proti Imoli in s tem presekati cesto v Bologno. V središču boja je še vedno Monte Battaglia, ki ga so v razklenju obvalila z močno utrjene razvaline na vrhu. Z bližnjega Monte Cappella so odbili nemški grenadirji v najhuših obrambnih bojih ob obeh straneh gorske kotline vedno znova napadajoče sovražne oddelke. Dva vdora se jim je z uspešnimi protisunkmi posrečilo zaježiti. Maločestilni branilci Monte Cappella so obdržali tudi včeraj svoje postojanke kljub vsem napadom. Na področju severno od Firenzole so angloameriški 2. oktobra kljub dežju in megli nekoliko napredovali. Nemci so slabotnejše sovražne sile, ki so prodrle v okolico južno od Cassin di Remagne, s protisunkom popolnoma uničili, neko sku-

Nadaljnji silni boji na zapadu

Močen sovražnikov pritisk ob belgijsko-nizozemski meji — Nemški protinukrepi proti sovjetskemu napredovanju ob Železnih vratih — Boljševiški napadi na vzhodnih Beskidih razbiti

Führerjev glavni stan, 4. okt. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil objavlja: Močen pritisk kanadske 1. armade pri Anversu in ob belgijsko-nizozemski meji severno od Turnhouta traja dalje. Tu so v teku težki boji.

Severno od Nimvegna in ob Maasi so izvedli Angličani in Američani silne, zanje izgub polne napade, vendar niso prodrli zaradi žilave obrambe in silnih protisunkov naših grenadirjev in oklopnikov. Samo ob nemško-nizozemski meji južno od Geilenkirchena je dosegla na novo dovedena ameriška divizija po težkih menjajočih se bojih krajeveno omejen vdor v naše postojanke.

Nad nizozemskim bojnim področjem in Vogezi so ščitili nemški lovci lastne napadalne podvige ter podpirali z napadi na nizko leteča sovražnikova letala obrambne boje čet na zemlji.

V gozdu Parroy ter na gorskih obronkih vzhodno od Epinala in Remiremonta se je zrušila tudi večera večina trdovratnih napadov ameriških oddelkov v našem ognju ali pa je pridobil nasprotnik le posamezne vasi in gozdne predele.

Pred Dunkerquom vlada premirje zaradi evakuacije civilnega prebivalstva. V predtrdnjanskem ozemlju naših utrjenih oporišč ob atlantski obali je prišlo do topuskega ognja in krajevnih spopadov.

Naše grenadirske divizije so v gorah etruških Apeninov nadalje vztrajno prestregle ameriške napade na »roki ojni črti in v veliko uporabo gradiva. V silnih bojih za posamezne gorske postojanke so preprečile deloma na novih postojankah vse nasprotnikove probojne poizkuse. Ob jadranski obali smo razbili napadajoče britanske stoltnje.

Proti napredovanju sovjetskih brzih oddelkov v sovjetsko-rumunsko obmejnega ozemlja severno od Železnih vrat na področju severno in severozapadno od Segrada so v teku lastni protinukrepi. Tudi južno od velikega loka Dunava se bijejo silni boji. Nemške in madžarske čete so izvedle zapadno od Arada uspešne napade.

Južnozpadno od Velikega Varadina so vrgle naše oklopniške sile v zanosnem protisunku sovjetske strelske divizije in oklopniške oddelke nazaj ter uničile 24 oklopnikov. Naše čete so po nepomembnem nasprotnikovem napredovanju odbile močne sovražnikove napade zapadno od Turde in ob Marošu.

Na vzhodnih Beskidih se nadaljujejo težki boji za ceste preko prelazov, predvsem

južno od Dukle. Boljševiške napade smo s protinapadi razbili ali prestregli.

Po obrambi sovjetskih napadov in po odvozu vsega orožja in vojnih potrebščin so izpraznile naše zaščitnice s podporo zaščitnih in bojnih vozil vojne mornarice svojega predmostja na južnem delu otoka Dagoe.

Na Finskem so dosegle naše čete na svojem odniku proti severu ukazane cilje. Nemški čističi so poškodovali v norveškem vodovju tri sovjetske brze bojne čolne ter zadeli enega tako težko, da je računati z njegovo potopitvijo.

Severnoameriški bombniki so ob slabi vidljivosti teroristično napadli mesto Nürnberg. Nastala je škoda v stanovanjskih predelih in na kulturnih spomenikih. Tudi področje Kölna in Porenje je bilo cilj sovražnikovih terorističnih bombnikov. V pretekli noči so odvrkla britanska letala bombe na Kassel in Aschaffenburg. V sled posameznih odmetov bomb in napadov s strojinicami so bile uničene stanovanjske hiše v nekaterih krajih južno in južnozapadno Nemčije. Letalske obrambne sile so sestrelile pri tem 31 sovražnikovih letal, med njimi 13 štirimotornih bombnikov.

Madžarsko vojno poročilo

Budimpešta, 3. okt. Madžarski generalni štab objavlja: Pri Makoji dobro napreduje protinapad madžarskih čet. Po uničenju 21 oklopnikov smo stisnili sovražnika na ozkem prostoru. Na obmejnem ozemlju Mezőhegyes-Sarkad smo zavrnili z uspehom številne sovražnikove napade. Nagyszolnto so madžarske čete ponovno osvojile ter dobile stik z nemškimi četami, ki napadajo iz Velikega Varadina v smeri proti jugu. Preostanki južno od Velikega Varadina poraženih sovražnikovih skupin so prekorajčili mejo.

Zapadno in vzhodno od Turde je sovražnik po premetitvi svojih sil in prihodu nadaljnjih ojačen po večdnem topniški pripravi pričel 2. oktobra zgodaj zjutraj napadati z več divizijami. Nikjer mu ni uspelo, da bi prebil bojno črto. Ob nekaterih manjših vdorih so v teku lastni protinukrepi.

Močnejše sovražnikove skupine so hoteli zavzeti Reghinul Sasescu. Nemške čete so napad ustavile pred mestom.

Madžarske čete so pri Tatarskem prelazu in prelazu pri Borsi razbile številne sovražnikove napade.

Obrambni uspehi ob madžarski meji

Hudi boji ob Železnih vratih in ob prelazu Dukli

Berlin, 4. okt. Težične boje na vzhodnem bojišču se pomika vedno bolj proti jugu. Boljševiški so izkoristili polčaj v Rumuniji in v Bolgariji ter so obkolili karpatski branik tudi z juga. Nemške čete se skupaj z rečno mornarico silovito upirajo sovražniku ki pritiska proti Železnim vratom in je ponekod že prekorajčil rumunsko-srbsko mejo.

V severozapadni Rumuniji so se nadaljevali hudi boji. SS policijski grenadirji so odbili boljševike in Rumune, ki so od severa in vzhoda navaljevali na mesto Periam. Sovražnik je izgubil tu 2160 padlih in več sto ujetnikov. Južnozpadno od Velikega Varadina so vrgle nemške čete zopet nazaj nevo sovjetsko napadalno skupino, ki je bila vdrla v njihove postojanke. Ob obeh straneh Turde je poslal sovražnik

nik proti nemskim postojankam več strelskih divizij. V hudih bojih so mu nemški grenadirji preprečili prebijalne poizkuse. Zapadno od mesta so boji še v nekem malem vdoru, dočim so vzhodno odtod madžarske čete s protinapadom svoje postojanke deloma že zboljšale. Tudi vzdolž Mureša od madžarsko-rumunske meje pa do Reghinul Sascesa so nemške in madžarske čete krvavo zavrnile številne sovjetske krajevne napade.

Na vzhodnih Karpatih, ki so že zasneženi so se razvneli ob prelazih siloviti boji, ki pa niso izpremenili splošne slike. Na vzhodnih Beskidih je dež, zaradi katerega je ozemlje, razen na cestah, skoraj popolnoma neprehodno, zelo omejil spopade. Kljub temu je napadel sovražnik precej močno južno od Dukle in je prišlo tu do ogroženih bojev za nekatere obvladajoče višine ob katerih so imeli boljševiki posebno velike izgube.

Boji na srednjem in severnem vzhodnem bojišču so bili malenkostni. Nemške čete so zavrnile severno od Varšave nekaj krajevnih napadov in napravile vzhodno od Jelgave zanosen nočni napad, s katerim so izpravile star sovražnikov vdor.

Izkrcanje močnih boljševiških sil na otoku Dagoe nam opozarja na žilav in malo znan boj, ki so ga bili Nemci med odmakalnimi pokreti iz Estonije ob njeni obali. S pomočjo vseh razpoložljivih sredstev in možnosti so spravljali stran številno vojaško gradivo, predvsem težko orožje in bistrvene dele čet. Zato so uporabljali vse sile in izkoristili tudi najmanjše luke, ker vozila niso odvažala le dragocenega vojnega materiala, temveč tudi bežeče estonsko prebivalstvo. Edine vojne mornarice so ščitile prevoze pred stalnimi boljševiškim napadi z morja in iz zraka. Šele, ko so bili vsi ljudje in ves material na varnem, so uničili pijonirji v lukah vse, kar bi bilo važno za sovražnika. Pred očmi nasprotnikov, ki so sedaj na lovu za izgubljenim plenom vrgli močne sile na otok pred Estonijo, so izvršili Nemci izredna prevozna dejanja.

Pomembni obrambni uspehi na zapadu

Angležem in Američanom so bile prizadejane hude izgube

Berlin, 4. okt. Na zapadnem bojišču so bili v ponedeljek zopet hudi obrambni boji. Čeprav so angloameriške armade na več odsekih ojačile svoj pritisk, so izvajale nemške čete povsod pomembne obrambne uspehe.

Ob prekopu Anvers-Turnhout so poskušali Kanadci prodrati proti nizozemski meji. Po pričetnih uspehih so jih nemški oklopniški prestregli in vrgli nazaj. Na vzhodnem delu vdrnega področja Eindhoven-Nimvegen so napadli Britanci na področju Boxmeerja, da bi dosegli nadaljnje odseke obrežja Maase. Tudi tu so odstranili nemški oddelki krajevne vdore nasprotnika v težkih bojih. Na tistem ozemlju med Maaso in Wiermom ter severno od Aachena se je ojačilo bojno delovanje. Po močni topniški in letalski pripravi so napadli Severnoameričani na več mestih, ne da bi se iz tega razvil strmjen napad na široki črti. V obrambnih bojih in s protinapadi so nemški oddelki sovražnika povsod prestregli in vrgli nazaj. Na vsem področju Aachena so se nadaljevali težki topniški spopadi.

Na južnem delu zapadnega bojišča so bila žarišča borb na istih mestih kot prejšnji dan. Sovražnik je poskušal s silnimi napadi razširiti svoje predmostje ob Seilli. Kljub močni uporabi pehotnih, oklopniških in topniških oddelkov ni napredoval. Nekateri kraji severozapadno in južnozpadno od Salzburga so večkrat menjali gospodarja. Glavna bojna črta je ostala neizpremenjena. Ob zapadnem robu gozda Parroy so se izjalovili nadaljnji sovražnikovi napadi. Dalje proti jugu so Nemci s protinapadi ustavili in odbili severnoameriške oddelke ob zapadnem robu gozdnatega pogorja pri Rambervillersu ter boji proti severu ob gozdu pri Mondonu. V ponedeljek so zbrali Severnoameričani močne sile v dolini reke Meurthe med obema gozdnatima pogorjema. S številnimi klini je sovražnik neprestano napadal na široki bojni črti. Z isto energijo so izvedle nemške čete močne protidarde. Sovražnik je pridobil le malo ozemlja. Nemci pa so s protinapadi zboljšali svoje postojanke. Tudi tu se ni morel sovražnik kljub visokim izgubam približati vzhodnim obronkom Vogezev. Nadaljnji težki boji so se razvili zopet ob vzhodnem obrežju Ognona. V sled osredotočenega ognja težkega in lahkega nemškega orožja so utrpeli neprestano napadajoči Severnoameričani zopet visoke izgube. Dva sovražnikova klina, ki sta prodrli proti cesti Rambervillers-Belfort, so Nemci s protisunkom prestregli in potolkli.

Pri spreminjanju se bojev v ponedeljek so nemške čete uničile ali zaplenile 35 sovražnih oklopnikov in oklopniških izvidniških voz, 4 zaščitne oklopniške vozove ter več motornih vozil in topov. Pri uspešnih protinapadih je zopet uletih mnogo ljudi. Angloameričani so utrpeli velike in krvave izgube na nizozemskem področju, ob roglju pri Mastrichtu, pri Salzburgu, severno od Rambervillersa in pri Ognonu.

Berlin, 4. okt. V glavnem imajo boji na zapadnem bojišču sedaj krajevnega značaja, čeprav napadajo Angloameričanci z zelo močnimi silami. Ze ta okoliščina predstavljaja pomembno spremembo v taboru so spoznali, da jih čaka kljub vsem nasprotnim pričakovanjem težka zimska vojna. Da bi dvignili razpoloženje britanski javnosti, so sovražniki v zadnjem času ponovno javljali o uspehih, ki nikakor ne odgovarjajo resnici, ali pa so napravili iz malih krajevnih bojev velike dogodke. Zlasti značilne so tozadevne londonske vesti v poslednjih 24 urah. V ponedel-

Židovsko odiranje v Rimu

Milan, 4. okt. Osebe, ki so zbežale iz Rima v severno Italijo, poročajo v listu fašističnih oddelkov »Regno«, da je prišla v Rimu skoraj vsa trgovina z živil v židovske roke. Živilska oskrba Rima je pod nadzorstvom žida Sermonete, ki se je bil pred vojno izselil v Ameriko in se je sedaj zopet vrnil v Italijo. Židje kupujejo v rimski okolici večje količine žita in ga prodajajo po oduševskih cenah. Uradno dodeljevanje živil je popolnoma nezadostno.

Angloameriški predhodniki boljševizma

Zeneva, 3. okt. Kaos v Italiji se povečuje z množično brezposelnostjo in z naraščajočim številom političnih strank ki se med seboj vedno bolj sovražijo. Piše angleški list »Chatolic Herald«. Zavezniki zasedbene oblasti so zaostrile položaj vsled tega, ker so vzele v svojo oblast ves promet in gospodarstvo. Za komunistično stranko in njene voditelje Togliattija pa so te razmere seveda idealne. Nastopajo, kakor to zahtevajo okoliščine, včasih zelo milo ter udarjajo nato brezobzirno. Čelo so prišli na kakšno vodilno mesto.

Glavni vzrok za bedo v Italiji pa je naravno angloameriška zasedba. Neizpodbitno je, da mora narod tudi v drugih deželah, ki so jih »osvojevali« zavezniki, prestopiti enake preizkušnje, da tudi družba obvlada cesto ter prihaja komunizem na oblast.

Letalski napadi na Kurilske otoke

Točijo, 4. okt. Po poročilu z bojišča so se od konca avgusta dalje, ko se je izboljšalo vreme, vidno pomnožili napadi sovražnikovih letal na Kurile. Do konca septembra so našli skupno 115 letal.

V najmanjši evropski državi

V bližini mesta Rimini ob Jadranskem obali leži majhna republika San Marino, ki meri 64 četvornih km ter ima nekaj nad 13.000 prebivalcev. Legenda pripoveduje, da je glavno mesto te ljudovlade osnoval sv. Marin.

Ljudovlada republika San Marino je postala znana šele letos meseca junija, ko so se borbe približale njenemu ozemlju. Takrat je prišlo 24 dvomotornih bombnikov z juga nad ozemlje San Marina ter odvrlo 81 bomb. Uničen je bil vladni muzej in nekaj zasebna hiša. 60 smrtnih žrtev je obležalo na cesti, skoraj 200 ranjenec pa je moralo iskati zdravniške pomoči.

Po tem dogodku je prišla republika San Marino ob svoj mir. Ko se je bojišče približalo mejam male države, so Nemci predlagali, naj bi bile ljudovlade označene z dobro vidnimi markacijami. In res so nevarni prebivalci San Marina z apnom pobegli ne le meje svoje deželice, ampak tudi strme svojih hiš ter obeh transparente s primernimi napismi na vseh cestah. Poleg tega so zgradili zapore in postavili miličnike na vse prehode.

Sv. Marin, ustanovitelj republike

Toda vsa ta opreznostna znamenja niso zadostovala, da bi zadržala vojno od meja San Marina. Angloameričani so vedno bolj pritiskali od Jadranskega morja proti zapadu in kmalu se je zgodilo, da je prišla deželica San Marino kot orh v klešče sovražnosti. Temu so se pridružile še težave prometnih zvez in slednjič ni bilo mogoče najti izhoda na nobeno stran. Čeprav je bil prepovedan vstop na ozemlje San Marina, so se začele dogajati kršitve stroge nevtrnosti: in s tem so se začele mnoge nevarnosti za malo republiko. Te nevarnosti so bile mogoče končati drugače kakor z nemško zasedbo, ki je trajala tako dolgo dokler niso nastopile druge razmere.

San Marino je zelo stara ljudovlada. Osnovana je bila leta 301. po Kr. ter je stara že nad 1643 let. Pripovedujejo, da je bilo še v dobi poganstva in suženjstva, ko so preganjali krščanske mučenike, Marino, Dalmatince z otoka Raba, preganjani po Dokiencianu, se je odpeljal čez Jadransko morje in pristal v bližini Riminija z majhno barčico. Kakor drugi sužnji je prva leta tudi on popravljal mestno zidovje. Sivo skalovje se je v daljavi dvigalo visoko proti nebu. V teh

Vrh Monte Titana, na katerem je pozidano mesto San Marino

KULTURNI PREGLED

Stoletnica smrti Ch. Nodiera

27. septembra je poteklo sto let, kar je umrl v Parizu pisatelj Charles Nodier, ki ga slovenska kulturna zgodovina omenja kot urednika službenega glasila Napoleoneve Ilirije, v Ljubljani izhajajočega »Télégraphe Officiel«. Že dejstvo, da je preživel v Ljubljani kot žurnalista devet mesecev in spisal v tem času večje število člankov o naših krajih, dalje, da je pri nas nabral gradiva za svoj roman »Jean Shogare«, opravičuje nekaj vrstic v spomin tega vnetega glasnika francoske slovstvene romantike.

Charles Nodier se je rodil 29. aprila 1780. V njegova deška leta pada največji dogodek tistega prelomnega časa, izbruh francoske revolucije; kot mladenič ga je zagrabil in razgibal nemir napoleonskega časa, razdobje »velike avanture«, ki je utegnila zlasti v tako mlademu sodobniku, kakor je bil Nodier, vzbujati izredno močne vtise in oplojevati bujno snujčo domišljijo. Tako je torej bila Nodierova mladost tako razgibana in viharna, kakor je današnja mladost milijonov mladih ljudi v Evropi. Ko je dospel l. 1813. v Ljubljano, je imel za seboj že največji del mladostnih doživljanj, saj je bil star že 33 let. Pariški prijatelji so ga poznali kot literata, že l. 1801. je bil namreč vstopil v literaturo s knjižico »Les Pensées de Shakespeare«, pozneje pa je priobčeval po raznih listih leposlovno prozo. Večjega pomena in posebno znanega imena pa pred ljubljanskim bivanjem ni imel; trdno se je uveljavil šele v dvajsetih in tridesetih letih prejšnjega

stoletja, ko se je stalno naselil v Parizu. O Nodierovem bivanju in delu v Ljubljani imamo razpravo dr. Janka Tavžesa v knjigi: Charles Nodier, »Statistique Illyrienne«, ki je izšla l. 1933 v Ljubljani v redakciji prof. Franceta Dobrovoljca in z njegovim komentarjem. O tem smo priobčili lani v »Jutru« (24. novembra) feljton »Charles Nodier v Ljubljani«, spominjajoč se 130 letnice njegovega bivanja na slovenskih tleh. Samo zaradi preglednosti posnemamo tudi za današnji jubilejni sestavek nekatere podatke iz dr. Tavžesove študije.

Dne 7. januarja 1813 ali pozneje je bilo urejevanje lista »Télégraphe Officiel« zapuščeno Charlesu Nodieru. Najprej so ga namestili v ljubljanski knjižnici, toda župan je ugovarjal njegovemu imenovanju in tako ga je tu nadomestil domačin Kalister. Nodier se je zdaj docela posvetil svojemu listu in je bil sodoben njegov glavni urednik in upravitelj. V Ljubljani je našel zelo prikladno okolje za človeka, ki ga milka pitoresknost, saj se je okrog tedanjega francoskega guvernerja zbirala kosmopolitska družba, obstoječa iz častnikov in uradnikov raznih narodov, prihajali pa so sem tudi številni dostojanstveniki, odposlanci in poveljarji z raznih strani Ilirije in sosednih dežel. Kot urednik službenega glasila je imel Nodier seveda vedno pristop na majhni ljubljanski dvorci in bil priča raznih sprejemov in parad. Silil je pripovedovati mnoge čudne reči in vse to se je v njem, ki je imel že po naravi na-

mesecev izvolil po dva kapitana, ki vladata po volji ljudstva. Posebnost San Marina je tudi v tem, da je to edina dežela na svetu, ki nima nobenega Zda.

Mestce San Marino je okoli in okoli obdano z visokim zelo debelim primitivnim, a okusno izdelanim trdnjanskim zidom. Ta zd teče kraj strmoglavnih prepadov, ki nudijo tu pa tam divjeromantično sliko. Mestce stoji na nekakšni posevni plošči na vrhu hriba Titana. Njegovi prebivalci žive v mirni dobi po večini od tujkega prometa, kajti na desetisoče radovednežev prihaja vsako leto tjakaj in vsi so polni zvedavosti, kako izgleda najmanjša evropska država. San Marino ima lasten denar in tudi svoje znanke. Z Italijo živi ta dežela v prijateljski, ki jo veže tudi z drugimi bližnjimi in daljnimi deželami.

Mala republika San Marino je dobila pomen v drugi polovici septembra zaradi tega, ker je pod angleškim pritiskom napovedala Nemčiji vojno, seveda samo za kratek čas. Posledice vojne napovedi so se kmalu pokazale. Nemški vojaški oddelek je po vojni napovedi vokal na področje San Marina ter zajel vso vojsko male ljudovlade, sestojčo iz 1000 kabinjerjev in miličnikov ter 140 mož republikanske garde. K temu je treba pripomniti da je San Marino že za časa svetovne vojne hotel pokazati svojo »moč« nasprotnikom Italije. Postal je na soško fronto 40 mož svojega vojskva, katere pa je tedaj general Cadorna po najkrajši poti poslal nazaj domov, ker se s tako smešno peščico vojskva ni mogel pomagati.

Prva pomoč pri opeklinah s fosforjem

Zaradi aktualnosti vprašanja, kakšna naj bo prva pomoč pri opeklinah s fosforjem, ki je — kakor znano — v zažigalnih bombah, kakršne mečejo sovražna letala, približujemo ta kratki pouk, ki nam ga je poslala zdravstvena protiletalska zaščita.

Beli ali rumeni fosfor se na zraku vžge sam. V vodi ne gorí. Če pa pride fosfor v telo, nastopi zastrupljenje. Namen prve pomoči je, da čimprej odstranimo s kože in obleke ves fosfor sicer nastanejo zelo boleče opekline, kolikor jih na koži že ni.

Navodila.
1. Čim hitrejša odstranitev fosforja z obleke, po možnosti z vodo, najboljše v kopeli.

2. Če vode ni pri roki, je delce fosforja treba pokriti s peskom ali pepelom. Vsi delci fosforja naj se odstranijo s kože in obleke z mokro deščico, nožem ali podobnim, ker bi se sicer vžgali in napravili opekline. Pri transportu s fosforjem poškodovanih je treba imeti vedno pri sebi vodo, da se pogasi pozneje nastali fosforni ogenj.

Tonček se ženi

Tonček: Ti, Nace, ali že veš?
Nace: Kaj pa?
Tonček: Oženil se bom!
Nace: Kaj poveš!
Tonček: Prav zares. Kupil sem tombolsko tablico P. Z. za 20 lir in upam na dobiček 10.000 lir. Ko Micka to zve, me bo rada vzela.
Nace: Ti si pa tč, Tonček! Se jaz bom poskusil srečo in bom vesel, če zadnem vsaj 6.000 lir.

Zdravljenje opeklin

Vedno moramo poklicati zdravnika. Majhne opekline naj se z vodo izpirajo, pri večjih je potrebna kopel. Vodi moramo dodati 3 do 5 odstotkov sode ali natr. bikarbonata, torej eno žlico na en liter vode. Tudi sama soda ali bikarbonat se lahko potrese na opečeno mesto. Do prihoda zdravnika moramo nato opekline pokriti z mokro krpo, namočeno v isti tekočini ali vsaj v sudi. Zdravnik bo odstranil nastale mehurje in zdrvil tako kot se navadno zdravi opekline.

Kadar delec fosforja pade v oko, moramo oko splakovati z vodo, borovo vodo ali s sodavico, edino zdravnik pa sme odstraniti fosforni delec iz očesa.

Iz navedenega sledi, da sta pri poškodbi s fosforjem potrebna voda in soda. Pri gorenju fosforja nastane fosforjeve megle sicer nekoliko dražijo dihalne organe, v obče pa niso škodljive. V prostorih, kjer je fosforjeva megla, zadostuje, da imamo pred usti mokro krpo.

Opozorilo

Kljub vsem opozorilom in kljub žalostnim primerom v naši nepozorni bližini se opaža v Ljubljani, da prebivalstvo ne polaga nobene važnosti na navodila, kako se mora ravhati ob letalskem alarmu.

Ljudje ostajajo nemoteno po stanovanjih in drugih lokalih in mnogi jih je še danes, ki še niso uvideli svojega hišnega zakonika. Uprava policije ponovno opozarja, da so hišni starešini oziroma njihovi namestniki osebno odgovorni, da gredo vsi hišni stanovalci takoj ob znaku za alarm v zaklonišče. Zato bodo policijski organi vršili občasno kontrolo.

Hišni stanovalci so dolžni podvreči se vsem navodilom hišnih starešin oziroma njihovim namestnikom.

Proti krivcem se bo najstrožje postopalo.

NAROCITE SE
NA ROMANE

DK

DOBRE KNJIGE

Nemški 'Panter' — najboljši oklopnik sedanje vojne

Nemški oklopnik »Panther«, ki prekaša vsa sovražna oklopna vozila, se izdeluje v velikih serijah in se nepretrgano pošilja na bojišče

V Berlinu gledajo s hladno mirnostjo na razvoj vojaških dogodkov, ker so merovali krogi že davno pričakovali, da bodo poskušali združiti plutokrati in bojiševiki še to leto za vsako ceno s pomočjo trenutne materialne in človeške premoči izsiliti odločitev na bojiščih. V zavesti si neizmirljive odporne sile nemškega vojska in voditeljskih sposobnosti nemškega vojnega vodstva presojajo poučen nemški krogi ves sedanji položaj samo kot prehodni pojav, kateremu bo kmalu sledil temeljit preobrat z množično uporabo novih nemških orožij in z nastopom že pripravljenih novih, svežih rezervnih divizij.

Oklopniki »Panter« napadajo!

O uspešnih nemških oboroževalnih tehnikah vedo povedati sovražniški vojniki, tako na zapadnem, kakor na vzhodnem in južnem bojišču za sedaj več ko dovolj. Eno najbolj neprijetnih presenečenj za sovražnike je bil zlasti novi nemški težki tank »Panter«, pobratim slovitega »Tigra«. Poslednji se je prvi pojavil na vzhodnem in južnem bojišču v zimi 1942-43. Uspehi, ki jih je dosegel, so bili vsega upoštevavanja vredni. Konec preteklega leta pa se je pojavil na vzhodnem in italijanskem bojišču nov tip težkih oklopnikov »Panter«, ki je nekoliko lažji in okretnejši od »Tigra« in ima večji delokrog. Glavna naloga »Panterja« je bila obnoviti in prilagoditi sodobni tankovski taktiki jedro nemških oklopnih divizij, ki so ponesele slavo nemškega orožja širom Evrope in po lepem delu severne Afrike. S »Panterjem« so zamenjale nemške oklopne divizije preizkušeni tip oklopnika »IV«, ki se je tako dobro obnesel v prvih letih sedanje svetovne vojne.

Posebna prednost »Panterja« je, da ga je mogoče v primeri z drugimi vrstami oklopnikov mnogo hitreje izdelovati. Od izdelave prvih načrtov do množične proizvodnje je poteklo vsega skupaj samo osem mesecev. To je tako kratek rok za izdelovanje nove vrste oklopnikov, kakršnega še ni dosegla doslej nobena država na svetu. »Panter« je nekaj nemški odgovor na najboljši sovjetski tank »T 34«, ki so ga vrgli sovjeti na bojno polje l. 1942. »Panter« je še enkrat tako težak kakor »T 34«, a ga

kljub temu močno prekaša tudi po brzini in ne le po debelini oklepov in po oborožitvi.

Po mnenju merovalnih krogov strokovnjakov je »Panter« danes najboljši oklopnik na svetu. V primeri z oklopniki, ki jih je uporabljala nemška vojska na zapadnem bojišču leta 1940, so današnji »Panterji« tako spopolnjeni, kakor so spopolnjeni današnji avtomobili v primeri z onimi iz časa prve svetovne vojne.

»Panter« tehta 43 ton in je obdan z 80 mm debelim jeklenim oklepom. Pogonski motor je močnejši, kakor v katerem koli drugem oklopniku. Oborožen je s topom, ki ima kaliber 75 mm in izredno probojno silo. »Panter« se odlikuje, kakor že omenjeno, posebno po svoji brzini in okretnosti. Zaradi izredno širokih verižnih gosenic premaga brez težav tudi velike strmine in do poldrugi meter visoke zidove, preko katerih se kar prekobali. Izkazal se je tako v globokem snegu ruskih zim, kakor v neprehodnem blatu poljskih jeseni. Izborne jeklene vzmeti mu omogočajo, da se lahko kreta brez pretresov po najtežjem ozemlju, kjer se vsak drug oklopnik in vozilo guga, kakor ladjica v viharju.

Zaradi vseh teh odlik je »Panter« pri nemških vojakih tako v časteh in tako priljubljen, da se prijavlja za službovanje v njegovih odredih mnogo več prostovoljcev, kakor pa jih je mogoče sprejeti.

Iz Gorice

Zatemištev v oktobru. Pristojna oblast v Gorici razglašala: Zatemištev bo od 2. do 11. oktobra od 18.30 do 6. Od 12. do 16. oktobra od 18.15 do 6.15. Od 17. do 19. oktobra od 18. do 6.15. Od 20. do 25. oktobra od 18. do 6.30. Od 26. do 31. oktobra od 17.45 do 6.45.

Nov obratovalni čas. V furlanski pokrajini je bil s 1. oktobrom uveden sledeči obratovalni čas: mirodnice od 8. do 12. in od 14. do 18. Ob nedeljah so zaprte. Prekmevalnice in mesarije ob sobotah od 7. do 12. in od 15. do 18. Ob pekih so zaprte. Ostale dneve pa so odprte od 7. do 12. Ribarnice ob delavnikih od 7. do 12. in od 15. do 18. Prodajalne »adja in zelenjave ob delavnikih od 7. do 18.30, ob nedeljah od 8. do 13. Pekarije in meskarne od 6.30 do 12.30, od 15. do 18.30, ob nedeljah od 6.30 do 12.30. Trgovine s jestvinami od 8. do 12. od 14. do 18. Ob nedeljah so zaprte. Cvetličarne od 8.30 do 12.30 in 14.30 do 18.30. Ob nedeljah od 8.30 do 12.

Strelji na trgu Amieis. N-davno smo poročali o incidentu, ki se je pripetil na Trgu Amieis v Gorici. Ko je nemec obstreljal gospodinjico Stefanello Pavlin in mesarja Richarda Pavšiča. Sedaj so oblastva izdala napadalec 31-letnega Antona Rugiera. Policija ga je predala sodni oblasti.

Tatovi v delavnici. V mehaniki delavnici v bližini severne postaje v Gorici so se splazili vlomski zlikovci ter ukradli razne stvari, vredne nad 10.000 lir.

Poravnaj čim prej zaostalo naročnino!

gib k fantastičnemu, še bolj izpremešalo in dajalo snov njegovemu poznejšemu delu.

O Nodierovem delu v listu »Télégraphe Officiel« — delu, ki ga imamo zdaj zbrana v je omenjeni knjigi »Statistique Illyrienne« — sodi poznavalec ilirskega razdobja v naši zgodovini dr. Tavžes: Medtem ko »Télégraphe« pred njegovim prihodom ni prinašal nič zanimivega, se je zdaj urejevanje lista popolnoma spremenilo. Posledje so bile celo politične novice in razne vesti spisal v v bolj literarnem in manj uradniškem jeziku in politična vloga lista je postala važnejša. Največja Nodierova zasluga za Ilirijo pa je bila njegova prava slovstvena dejavnost. Uvedba feljtona v list je bila novost za ilirske dežele. Političnim vestem se je pridružil literarna rubrika, imenovana »svetilec«, v kateri se je fantazija mladega pisatelja dotikala z veliko spretnostjo najrazličnejše snovi: literarne kritike, ilirske zgodovine, geografije, botanike, »teorologije«, celo »lingvistik«, vede, ki jo je obravnaval zelo naivno, zakaj njegovo znanje jezika je bilo preveč površno. Razen svoje materinske in latinščine je razumel toliko italijanski, da je mogel prilčno prevajati iz italijanskih časnikov; toda slovanski jeziki so mu bili docela neznani. In vendar razpravlja o njih »dolgo in široko v članku »Ilirski jezik«. Sam priznava, da razume ilirski jezik le zelo slabo.

Sicer pa je kazal Nodier mnogo dobre volje, pripravljal je delo o Iliriji, za katerega je položil že znatne temeljne kamne, vendar so ga valovi zgodovine preje odnesli s teh tal, kakor je mogel izvršiti zamisljeni slovenski načrt. Velika ovira pri njegovem delu je bilo to, da ne le ni poznal slovenskega jezika, marveč tudi ni razu-

mel nenačine, da bi mogel zajemati iz bogatih virov, ki bi mu bili tako na razpolago za njegovo »statistiko« ilirskih dežel.

Po koncu Napoleoneve velike avanture se je Nodier vstabil v Parizu, kjer je počasi postal znan književnik. Ljubljane se je rad spominjal. Osem let po vrnitvi v Francijo mu je dal ljubljanski kongres (1821) povod, da se je v listu Quotidiennet spomnil našega mesta. Njegov članek je vzbudil v »Illyrisches Blatt« živahne odmeve. L. 1818. je izdal v Parizu fantastični roman »Jean Shogare«, ki ga imamo v dveh slovenskih prevodih. Glavni junak romana ima slovensko ime, vendar je Nodier izbral kot rojstno mesto Split in razpletel njegovo nemirno življenje po črni gori in Istri. Shogar je bil razbojnik, toda Nodier ga po takratni slovenski modi, v kateri še čutimo nove romantične navdihe, opisuje s prikupnimi poudarki. Ni bil to prvi Nodierov roman: že l. 1803. je izdal roman »Le Peintre de Salzbourg«, izrazilo epigonsko delo, nastalo pod močnim vtisom, ki ga je napravil na mlade Francoze tedanjega časa Goethejev roman »Die Leiden des jungen Werther«. L. 1819. je objavil romantično novelo »Therese Aubert«, ki ji je pridružil v naslednjih letih še spise »Les Vampires«, »Smarras«, »Le Fête aux Miettes«, »La Neuvaime de la Chandelure«, »Le Chien de Brisquet« in druga, zdaj že zdavnaj pozabljena dela, ki jih najde redkež interes v Nodierovem zbranem delu.

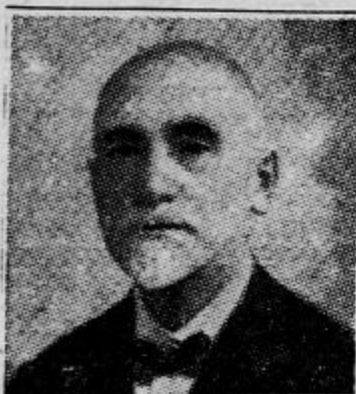
Kot pisatelj je bil Nodier zvezda tretje velikosti. Njegovi spisi so preveč prepleteni s fantastičnostjo in premalo izgrajeni, da bi se mogli meriti z deli velikih francoskih romantikov. Bil je bolj izpodbudnik in literarni ideolog, kakor pa pisatelj — umetnik. Zaradi tega je zavzemal v pariškem literarnem svetu svojega časa vid-

nejše mesto, kakor bi mu šlo po vrednosti njegove literarne tvorbe. Od l. 1823. je bil nameščen kot knjižničar v Arsenalu. Prav tega leta je skupaj s pesnikom de Vigny-jem, bratom Deschamps in z nekaterimi drugimi ustanovil Cénacle, duhovno zvezo in središče francoskih pesnikov in umetnikov romantične smeri! Preko tega krožka si je Nodier zelo razširil in utrdil ugled, okrog njega so se posihali zbirali številni mladi ljudje, bohemi, umetniki vseh vrst. Tako je bolj s svojimi podneti nego z deli vplival na razvoj francoskega romantizma, čigar literarnih problemov se je dotikal kdaj pa kdaj tudi v posameznih spisih. Kako izpodbuden je bil prvi, tako rekoč Nodierov Cénacle, priča dejstvo, da se je l. 1829. ustanovil že drugi krožek in združil take glave, kot so bili V. Hugo, Balzac, Musset, Sainte-Beuve idr. Po zmagi romantizma je Nodier postal l. 1833. član Francoske akademije. Svojo pisano življenjsko pot je zaključil v časteh in slavi.

Nekoliko pred njegovo smrtjo je začel izhajati v tisti Ljubljani, kjer se je Nodier nekoč uspešno udeleževal kot žurnalista, slovenski list »Novice« in je pod vodstvom Janeza Bleiweisa nadaljeval slovensko žurnalistično delo, kateremu je dal prvi vzgled Valentin Vodnik z »Ljubljanskimi Novicami« (1797—1800) in ki je vsaj tehnično imelo med pionirji ljubljanskega časnikarstva tudi Charles Nodiera. Začetnik slovenske žurnalistike Valentin Vodnik in urednik lista »Télégraphe Officiel« Charles Nodier sta se gotovo poznala in stikala v Ljubljani, tembolj, ker je bil Vodnik v najboljših zvezah s francoskimi krogi. Kakšni sledovi teh stikov med pesnikom »Ilirije« oživljeni v poznejših slovenskih bojevnikom francoskega romantizma niso vidni, lahko pa domnevamo, da se je utegnil No-

Dr. Matej Pretner

Prejeli smo kratko obvestilo, da je v sredo dospel odvetnik dr. Matej Pretner. Pokojnik je po pravici lahko štejemo v vrsto zaslužnih slovenskih pravnikov in nesebičnih narodnih delavcev.

Rodil se je na Kranjskem in je po dovršenih študijah in praksi v Trstu leta 1892. odprl svojo odvetniško pisarno kot prv. slovenski advokat. V njegovi pisarni je bila vzgojena cela vrsta odličnih slovenskih odvetnikov, vsestransko podkovanih in teoretično in praktično narodnega duha. Udeleževal se je tudi politično in posvetil svoje moči predvsem gospodarskim vprašanjem in ekonomski organizaciji tržaških Slovencev. Ustanovil je celo vrsto gospodarskih institucij in drugih narodnih društev. Po svetovni vojni je bil predsednik društva »Pravnik« na Primorskem in ostal na tem mestu vse do tle, dokler ni v Primorju sploh prenehalo vsako društveno delovanje. Leta 1936. se je preselil v Ljubljano. Za svoje polstoletno članstvo in marljivo udejstvovanje v vrstah društva »Pravnik« je bil leta 1939. izvoljen za častnega člana. Dr. Matej Pretner se je živo udeleževal tudi literarno in napisal mnogo gospodarskih in pravnih člankov. Pokojnik je zapustil soprogo Marijo, hčerko Edito, poročeno Okretič, ter sinove Egon, inž. Aleksandra in dr. Leona. K večnemu počitku ga bodo spremenili v petek ob 15. iz kapele sv. Jožefa na Zalah na pokopališču k. Sv. Križu. Naj v miru počiva v ljubljani slovenski zemlji! Užalosteni smo svojim izrekom naše iskreno sožalje.

SPORT

Novo kolo — novi pari

Štirje glavni kandidati za najboljša mesta med seboj

Domače nogometno tekmovalstvo za nagrade se bo brez presledka nadaljevalo tudi prihodnjem tednu, ki bo izmed vseh dosedanjih terminov morda najbolj privlačna, kar smo jih imeli. Prvi razlog za to je predvsem ta, da se tekmovalstvo polagoma bliža zaključni in odločilni fazi, še bolj napeta pa bodo nedeljska srečanja zaradi tega, ker so zdaj vsi udeleženci turnirja spet doma in se bodo v nedeljo — vsaj v seniorski skupini — spoprijeli vsi glavni štirje kandidati, ki računajo na najbolj »donosna« mesta po zaključku tekmovalstva.

S pridržkom, da bomo o sporedu prihodnje nedelje v naslednjih dneh spregovorili še nekaj več, objavljamo danes samo suho napoved razporeda, ki so ga priredili telji določili takole:

MED JUNIORJI: ob 9.11: Iztek-Vič, ob 10.: Zabjalk-Hermes in ob 12.: Mladika-Korotan.

MED SENIORJI: ob 14.: Mladika-Iztek in ob 15.30: Ljubljana-Hermes.

Vse tekme bodo na igrišču Hermesa v šiški, toda z omejitvijo, da popoldanski tekmi sploh ne bo, če bi v popoldanskih urah deževalo. Za to nedeljo velja torej načelo, da v dežju ljubljanskih prvih nogometnih moštev ne bo na igrišču!

Drobiž po svetu

Nemško nogometno prvenstvo V tekmovalstvu za nemško nogometno prvenstvo, ki je letos razdeljeno po okrožjih, so bili doseženi naslednji važnejši izidi: V berlinskem okrožju so bila odigrana naslednja srečanja: SGOP Berlin-Tennis Borussia 3:1; Hertha BSC-Union Oberschneweide 3:3; Berliner SV 92-Wacker 04 8:2; V hamburškem okrožju so igrali: Blankenese/Wendel-Victoria Hamburg 7:0; Hamburger SV - Ebeling 3:1. Okrožje Schleswig-Holstein: Holstein Kiel-Friedrichsdorf 2:3; Kilia-TSG Gaarden 5:1; VFB Kiel-KSG Eintracht Kiel/Krohsburg 6:3. V renskem okrožju: Schalke 04-SPVG Erkenschwick 12:0; VFB Barmen-KSG Bayer/Jahn Leverkusen 4:6; KSG Duisburg-Duisburger SV 08 6:3 Hessen-Nassau: FC Hanau 93-1860 Hanau 5:1; Eintracht Frankfurt-VD Meddenheim 6:1; SV Waldorf-Union Heidelberg 1:0. SG Nürnberg-1. FC Nürnberg 6:0. Dunajsko okrožje: Vienna-Wiener AC 1:0; Admira-Austria 2:0; Wacker-Rapid 3:2. Pri slednji tekmi je bilo navzočih nad 14.000 gledalcev. V moštvo Wiener AC je igral bolgarski reprezentančni vratar Antonov.

Po evropskih nogometnih igriščih Že po drugem kolu v španskem nogometnem prvenstvu je položaj tako zapleten, da obeta prvenstveno tekmovalstvo zelo zanimiv

potek. Dosele je edino moštvo, ki še ni bilo poraženo, Oviedo, ki je premagal Barcelono z 1:0. Na drugem mestu je Sevilla, medtem ko dosedanj prvak Valencia še ni zmagal niti enkrat. Enako usodo delata z njim njegov lanski tekmecek Athletic Aviacion Madrid kakor tudi Barcelona. Posamezni izidi: Real Madrid-Espanol 3:0; Granada-Athletic Aviacion Madrid 2:1; Murcia-Valencia 2:1; Athletic Bilbao-Sabadel 2:1; Oviedo-Barcelona 1:0; Castellon-Sevilla 2:2; Gizon-Deportiva 3:3.

V portugalskem nogometnem prvenstvu zmagujejo doslej favoriti ter še ni prišlo do posebnih presenečenj. Sicer je imel dosedanj portugalski prvak Sporting iz Lizbone precej posla, da je v ostri tekmi porazil z Athleticom s 3:2. Pokalni zmagovalci Benfica je celo z 8:1 premagal Cuf Lissabon.

V stockholmskem stadionu Rasunda sta se v nedeljo sestala finalista za švedski pokal, Malmoe FF in Norrköping. Favorit tega srečanja je bil Norrköping, ki je pred kratkim v prvenstveni tekmi premagal Malmö s 3:1. Tokrat pa je zmagal Malmö po dvakratnem podaljku tesno s 4:3. Malmö si je tako priboril poleg naslova švedskega prvaka še švedski nogometni pokal. V prvenstvu je na prvem mestu Norrköping, nato pa sledijo: Malmö, Göteborg, Elfsborg itd.

Namesto prvenstvenih tekem na Hrvaškem je bila v Zagrebu izvedena prireditve v korist Rdečega križa. Gradjski je nastopil proti železničarjem ter dosegel samo neodločen izid 1:1 Concordia je porazila Likanin tudi tesno z 2:1.

Madžarska nogometna zveza se pri prvenstvenih tekah ne zanima samo za stanje točk, temveč tudi za stanje strelcev na tablici. Po prvih štirih kolid vodi na tablici strelcev mladi Deak, srednji napadalec Szentlőrenczi AC, ki je doslej dosegel 10 golov. V pokalnem tekmovalju, ki ga razpisuje vsako leto koroški nogometni športni vodja, je premagal KAC/Rapid iz Celovca moštvo policistov iz Borovlj z 8:2. Tako se je moštvo KAC-a plasiralo v finale, ki bo odigran v nedeljo v Celovcu s Villacher SV.

Mali oglasi

Službe in

GOSP. POMOČNIKA

urednih let. dobra kuharica želi sprejeti službo. Gre amo k bolj ali manjši družini. Po nudi na ogl. odd. Jutra pod »Stalna službe« 26153-1

TKALKO

in enovalno sprejemno, v Ljubljani. Plača dobra. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26087-1

SLUŽINKO

za delo in hrano sprejme takoj gostinca. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26081-1

MIZ POMOČNIKA

valjenega dela na stroju. Takoj sprejme. Letoško sprejemno. Tudi naravnega valjenja. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26178-1

SLUŽBO DOBI

gospodinja 18 do 20 let stara kot pomoč v trgovini zelenjave in pri gospodinskih delih. Naslov v gostilni pri Mačku — Grabar. Cankarjevo nabrežje. 26122-1

POSRETOVANJE

za takojšen nastop — iskanje. Delovni čas in plača po dogovoru. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26112-1

OSEBO

starejšo vestno, zanesljivo, sprejemno za vrtna dela in pokladno živino. Poleg prehrane dobi boljšo plačo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trajno zaposlenje«. 26178-1

KINO MATICA

Telefon 22-41

Film iz kolonialnega življenja

Kongo ekspres

Willy Birgel, Marianne Hoppe, René Deltgen

Predstave ob 16. in 19. uri

KINO SLOGA

Tel. 27-30

Zabavna filmska komedija! Blazne sanje in njih uresničenje

Sanjala sem o tebi

Fita Benkhoff, Karl Schönhöck

Predstave ob 16 in 19 uri

KINO UNION

Telefon 22-21

Iz dunajskega predpušnega vrvenja

PLES V OPERI

Paul Hörbiger, Marie Harel, Heli Finkenzeller, Hans Moser, Theo Lingner

Predstave ob 16. in 19.15 uri

DAMSKO KOLO

športno dobro hranjeno. Na zamenjavo. Prodaja. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26166-6

SVILENE ODEJE

novi, posteljni, prodaja. Jelar Zarnikova 9. pod pritličje. Ogled od 8. do 11. ure. 25089-6

MREŽE IN GOLANEN

uš, stence, bolne moške, šurke, miši, pod gane, volnarje in bračete s trupom ki ga do oite v drogerij. KANC. Zidovska ulica 1. 26040-6

MOŠKO KOLO

trpežno, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26123-6

KOZO

6 mesecev staro s se. nom vred. prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26117-6

SKORNJE

št. 42. crno sukno in tenno, dobro ohranjeno obleko, prodam ali dam za protivrednost. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26118-6

RADIO

5 cevni OGE, brezhiben, elektr. gramofonom, zval, samo radio (11.10000) ali elektr. gramofon (11.8500) prodam. (Zaletova 8). 26113-6

CRNE SKORNJE

št. 43, dobro ohranjene in nošene crno moško sukno, posel prodam. Aleš. Striška 10. 26113-6

MOŠKA PLEŠKA

dobro ohranjena, predvno blago prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26110-6

OBLEKO

št. 52 in vetni jopič — prodam. Naslov pustite v ogl. odd. Jutra pod »Obleke«. 26108-6

OTROŠKO POSTELO

železno z vložkom in z žimnico, prodam. Celovška 41. tapetnik. 26098-6

ZENSKO KOLO

športno z lučjo, drap barve, prodam. Celovška 153. v mlekarni. 26104-6

MOŠKO OBLEKO

iz najboljšega volnena, ga blaga, sukno, tren, za prodajo ali zamenjavo. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26100-6

DAMSKI PLEŠ

volnen, rjav in žimni moška pleš, prodam za 1500 lir. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 26099-6

ZA NEVOSTO

prodam krasen nov jedilni servis in jedilni pribor. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26080-6

NOVEN KOVČEK

mašinskega, ter slike, knjige in nekaj starih prodam. Ogled od 10. do 12. in od 4. AER. — Novi trg 5-11. 26008-6

»DENTAMIN«

zobna pasta, nam vaše zobe očisti, beli in zdravi. Dobi se v vseh drogerijah. Drogerija B-ro. na IV. Kanc. nebotičnik. 26102-6

POLT

mladostno, čisto, zdravo dosežete s smotno nego vaše kože z biološki »Biotokutol« preparat. Narodni trg, zgoraj. Drogerija Emona IV. Kanc. nebotičnik. 26102-6

ROKE

hrapavi in razpokane vam napravijo odzračne in gladke Meleoderm glicerini kreme. — Drogerija Emona IV. Kanc. nebotičnik. 26101-6

PEGE IN LISAJ

Vam zanesljivo odstrani Alba krema Drogerija KANC Zidovska ulica 1. 26041-6

OTROŠKO KOŠARO

na stojalu, z žiljavo stajajočo, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 25996-6

NOVE CEVLJE

semaš, s srednjim petom, št. 37, ter 1 par moških dobro ohranjenih skornjev št. 41-42 prodam. Ogled Bežigrad, a. lon Majda. Podmliška 37. 26164-6

SVETLOSI PLEŠ

moški, za 16 letnega otroka in deško obleko, prodam. Ogled popoldne. Vodušek, Drenkova 25-11. 26161-6

MOŠKO KOLO

dobro ohranjeno, prodam za 4500 lir ali zamenjam za vsako protivrednost. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26167-6

PISALNI STROJ

potpisalni, nemške znamke, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26166-6

15 m FLANELE

enobarvna svetlozeleno za perilo, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26159-6

SKORNJE

koraj nove zamenjam za enake št. 40 in fin moški dežnik za ženske. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26156-6

SPALNICE

moderne in kuhinjske opreme prodaja mizarstvo Vidmar Vodnikova c. 31. 26154-6

DVE KAPNI

izreze velikosti, predvno blago, prodam. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 26152-6

NAHRETNIK

popolnoma nov, predvno material, dvojno oblogo, z usnjem obito in z usnjem naravnimi in jermeni, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26150-6

GOZBERJE

dobro ohranjene, št. 37 ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26149-6

MOŠKE IN ZENSKO

pleške, obleke, moške cevlje (št. 45, 46), ženske (št. 38) zamenjam za protivrednost, samo za drva ali premog. Vse blago je dobro ohranjeno. — Ogled dneвно: Povšetova ul. 33a (Kodeljevo). 26147-6

DEŠKE CEVLJE

visoke, crne, dobro ohranjene, št. 37-38, z galosami, zamenjam za moški dežni plašč ali površnik. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26145-6

OTROŠKE PLEŠKE

cevlje, snežke (za dekle, 4-6 let) zamenjam za protivrednost samo za drva ali premog. Vse blago, dobro, ohranjeno. Ogled dneвно: — Povšetova ul. 33a (Kodeljevo). 26146-6

SMOKING

popolnoma nov (najboljše blago) za prednje velko postavlo, prodam po zmerni ceni. Ogled: Povšetova ul. 33a (Kodeljevo). 26148-6

NALIVNO PERO

znamke »Warrant« — prodam. Rataj, Gospodarska 10. 26142-6

MOŠKI SUKNJIC

in telovnik marenjo, za srednje postavbo št. 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100. 26137-6

KRASEN PETELIN

Leghorn, naprodaj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26138-6

TRIKEL

močan, prodaja mehanik Amorož, Dunajska 71. 26135-6

GLOBOK VOZICEK

z žimnico, prodaja za 5000 mehanik, Dunajska cesta 71. 26134-6

ŠIVALNI STROJ

pogreznjiv, predvno, iz vrstno ohranjen, šiva na vrsto in nazaj, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26132-6

PRODAM

preprosto kauč, več rjuh, kapne, blazine in žimnice, pravo žimo, Naslov v ogl. odd. Jutra. 26131-6

PRODAM

več kuhinjskih miz in kuhinjskih stolčkov. Po zelo ugodni ceni, Naslov v ogl. odd. Jutra. 26130-6

PRODAM

maljano knjižno omario, iz lesa, 2 lepi predbojni steni, klubi, usnjen fotelj, globok otroški voziček, rezljano jedilnico in salonski gramofon s stojalom, omaro. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26129-6

DAMSKO KOLO

predvno, zelo malo voženo, po zmerni ceni prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 26128-6

VELIK ZABOJ

nov, za krompir, prodam ali zamenjam za rjuho ali odejo. Ant. Jager — Hrenova 17. 26126-6

PRODAM

100 kg alabaster mavca. Poveže se: Bežigrad, a. lon Majda. 26121-6

ZENSKO CEVLJE

št. 38 v dobrem stanju prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 26177-6

PEE

lepo, novo, enajlirano, prodam. Pilarna, Vošnjakova 12. 26139-6

DAMSKO IN MOŠKO

kolo ter blago s podlogo za moško obleko, prodam. B. miska c. 2-11. 26146-6

NEKAJ PAROV

demkih nogavic prodaja Gledum, Dalmatinova št. 3. 26175-6

SALONARJE

ziv semli, 37, 2 krasen svetlozelen krmir plašč, za 2-3 letnega, d. m. k. dežni plašč vse prvovrstno, prodam. Cigaletova 11 II. levo. 26172-6

DAMSKI PLEŠ

1 krasen in ovratnikom, damske cevlje št. 38 in moško, ukajo vse predvno blago in koraj novo usodno prodam. — Stari trg 28-1 desno. 26173-6

DAMSKO KOLO

znamke »Record«, dobro ohranjeno, prodam za 7500 lir. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 26170-6

SUKNJO

za 12 do 14 letnega fanta in hlače za 16 do 18 letnega vitkega fanta — prodam. Ogled od 15. ure. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 26171-6

LEPO PREPROGO

piroteko večjo ali manjšo, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mladoporočna nujna«. 26096-7

RJUNE KAPNE

posteljno perilo orsa, za razno moštvo in damsko, perilo kupujem stalno in plašč najboljših cene. Kupujem tudi različna druga oblačila, v prevzemam sta v kraljevski prodajni Hinko Privšek Kolodvorska 7 nasproti mestnega kopalnice. 26145-7

KRZNE PLEŠKE

listje boe dobro ohranjene, kupuje krmizarstvo Rot Mestni trg 5. 26147-7

RADIO MATERIJAL

žarnice, bloke itd., dobro ohranjene ali nov, stalno kupuje trdnika »Everest«, Prečernova 44. 26148-7

STEKLENICE

različnih vrst kupujemo. Dobro plačamo Na Vašo željo jih prev